

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی "کارگروه توانمندسازی اعضای هیئت علمی"

موضوع: روش ارزشیابی بالینی DOPS

زمان مطالعه: ۵ دقیقه

تعریف: روش ارزشیابی (Direct Observation of Procedural Skills) DOPS یا "مشاهده مستقیم مهارتهای عملی، یکی از روشهای ارزشیابی نوین بالینی در محیط واقعی کار است. این روش اختصاصاً برای ارزیابی پروسیجرهای بالینی دانشجویان (مانند بخیه زدن، لوله گذاری، رگ گیری و ...) و ارزیابی همزمان و عینی مربی بصورت کتبی، طراحی شده است. مهارتهای مورد ارزیابی در این آزمون باید از پروسیجرهای اساسی و مهم رشته ی تخصصی انتخاب شده و بصورت سالیانه ۴ تا ۶ بار انجام پذیرد.

فرایند: لیستی از مهارتهای مهم بالینی رشته توسط گروه آموزشی در اختیار دانشجویان قرار گرفته تا وی در طی کارآموزی ها چندین بار مهارت مربوطه را انجام دهد و زمانی که به مهارت کافی رسید، ارزیابان برای مشاهده ی مهارت مربوطه انتخاب می گردند. این افراد میتوانند عضو هیئت علمی، ناظر بالینی، پرسنل بخش و ... باشند. جهت پیشگیری از تبعیض و اعمال نظر سلیقه ای، ارزیابهای مختلفی در نظر گرفته می شوند. پروسیجرها عموماً کوتاه مدت (۲۰-۱۵ دقیقه) انتخاب شده و چک لیست ارزیاب باید متشکل از سوالات پایه ی آن مهارت از قبیل اخذ رضایت از بیمار، رعایت شرایط استریلیتی، اندیکاسیون های انجام پروسیجر، اقدامات قبل و بعد از پروسیجر، توانایی انجام تکنیک، مهارتهای ارتباطی، رفتار حرفه ای دانشجویان و ... باشد. سختی پروسیجر باید بر اساس سطح فراگیر (مقطع و ترم تحصیلی وی) با مقیاس لیکرت مورد قضاوت قرار گیرد. در این چک لیست، سابقه ی استفاده ی فراگیر و ارزیاب از روش DOPS نیز مورد سوال قرار میگیرد.

پس از علامت زدن گزینه های مناسب در چک لیست توسط ارزیابان، زمانی کوتاه (۵ دقیقه) با حضور دانشجویان و ارزیابان جهت بررسی نقاط ضعف و قوت فراگیر اختصاص داده می شود. نتایج ارزشیابی در چند نسخه جهت ارائه به مدیر گروه، استاد راهنما و فراگیر تهیه می شود. هرچند از روش DOPS میتوان جهت ارزشیابی تکوینی و تراکمی استفاده نمود ولی به دلیل اهمیت مساله ی بازخورد به دانشجویان، ارزش عمده ی DOPS در ارزشیابی تکوینی است.

مزایا: ارائه ی بازخورد بر اساس رفتارهای واقعی و عینی - معطوف نمودن توجه فراگیر به نکات مهم مهارت مورد نظر - ردیابی پیشرفت دانشجویان با توجه به امتیاز چک لیست

معایب: وقت گیر بودن مشاهده مستقیم پروسیجر توسط ارزیاب - اختلاف استانداردهای برنامه های آموزشی - تورش آگاهی فراگیر از سلیقه ارزیابان - دشواری بررسی پیشرفت دانشجویان در صورت عدم استفاده از سیستم الکترونیک - چالش آزمون بر روی بیمار واقعی در مراکز شلوغ - امکان تاخیر در مراقبت از بیمار واقعی

منابع:

۱. دوران، تیم، اونیل، پل. مهارتهای پایه برای آزمون OSCE. تهران. انتشارات سورنا. ترجمه: سید کامران سلطانی عربشاهی و همکاران
۲. سیف، علی اکبر. اندازه گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی. نشر دوران. ویرایش سوم. چاپ دوازدهم.
۳. عزیز، فریدون. آموزش علوم پزشکی، چالش ها و چشم اندازها. انتشارات معاونت آموزشی و امور دانشجویی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

گردآوری: مرضیه فغانی (مسئول کارگروه توانمندسازی اعضای هیئت علمی د.ع.پ تربت جام)

آزمایه ۱۴۰۱

شماره اول

سال اول